

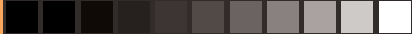

ก ส : ก ส ๖ ง ิ ก ษ ๓ ส ๑ ๑ : ส ๓ ก ส ๑

22 • ประวัติและผลงาน เกษตรกร สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2555 •

อาชีพทำ > ไร่นาสวนผสม

นายหนูทัศน์ คำแพง

อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

อายุ	64 ปี
การศึกษา	ปริญญาตรีสาขาเกษตรศาสตร์ และสาขาบริหารสวนภาพ
สถานภาพ	สมรสกับนางอำนวย คำแพง บุตร 3 คน ชาย 1 คน หญิง 2 คน
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 209 หมู่ 4 บ้านสำราญ ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 45160
อาชีพ	เกษตรกรรวม
โทรศัพท์	08-1048-2497

ผลงานดีเด่น

ความคิดริเริ่มและความพยายามพัฒนาอุปสรรค ในการสร้างผลงาน

นายหนูทัศน์ คำแพง เดิมรับราชการครู ประถมศึกษา ตำแหน่งสุดท้าย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านสำราญ ตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ขณะรับราชการนั้น ได้ทำการเกษตรควบคู่ไปด้วยในพื้นที่ดินที่ได้รับมรดก

22 ไร่ และเก็บเงินออมซื้อที่ดินเพิ่มอีก 8 ไร่ รวม 30 ไร่ เนื่องจากพื้นที่ เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ เป็นป่าละเมาะ สภาพพื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะเป็นดินร่วนถึงดินทรายจัด ฤดูแล้งพื้นดินแห้งแล้งมาก ซึ่งชาวบ้านเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่า “หนองขาด่าง” ทำให้ต้องทำการเกษตร แบบเชิงเดี่ยว คือ ปลูกข้าวเป็นหลัก อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว ผลผลิตข้าวที่ได้ค่อนข้างต่ำ และปล่อยพื้นที่นาให้ว่างเปล่า

แนวความคิดริเริ่ม

- * น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในครอบครัว
- * บริหารจัดการระบบการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง ได้อย่างเหมาะสม ชัดเจนตามศักยภาพ ของพื้นที่
- * สร้างศูนย์เรียนรู้การเกษตรรูปแบบไร่นา สวนผสม ที่สามารถเป็นแบบอย่างในชุมชน
- * ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการ กระบวนการผลิต แปรรูป การตลาด ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

- * เป็นผู้เปลี่ยนแปลงการทำเกษตรเชิงเดี่ยวมา เป็นรูปแบบไร่นาสวนผสม จนประสบผลสำเร็จเป็น คนแรกในชุมชนเริ่มทำการเกษตร ดังนี้

ปี พ.ศ. 2521 ปรับสภาพพื้นที่ลุ่มและที่ดอน ให้เหมาะสมในการทำเกษตร เน้นการปรับปรุง บำรุงดิน แต่ไม่ได้วางแผนการจัดการฟาร์มและ แผนการผลิตทำให้เกิดมีปัญหาระง่อนการตลาด และ ขาดทุนในที่สุด

ปี พ.ศ. 2536 เริ่มทำเกษตรแบบผสมผสาน เพิ่มกิจกรรมให้มากขึ้น ขุดสระเก็บน้ำฝน ขณะเดียวกัน ก็ปรับปรุงบำรุงดินอย่างต่อเนื่อง

ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการสร้าง ผลงาน

- * ปรับสภาพดินที่ไม่สมบูรณ์ จนสามารถ ทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมได้อย่างสมบูรณ์
- * สร้างระบบการจัดการฟาร์มโดย ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีจนปัจจุบันเป็นการทำเกษตรแบบ อินทรีย์

ปี พ.ศ. 2546 ได้เกษียรราชการก่อนกำหนด
เพื่อมาประกอบอาชีพทางการเกษตร ระหว่างนั้น
มีเกษตรกร ผู้ที่สนใจทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่มา
เยี่ยมชมแปลงตลอดเวลา

ปี พ.ศ. 2551 จึงมีแนวคิดจัดทำแปลงไร่นา
สวนผสมใหม่ โดยปรับตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่
ด้วยการวางแผนผังฟาร์ม จัดกิจกรรมการเกษตร
ตามสภาพความลาดชันสูง-ต่ำของพื้นที่ พร้อมจัด
สัญลักษณ์ ในฟาร์มให้สะดวกในการบริหารจัดการ
และทำความสะอาด วางแผนการผลิต เน้นใช้
ทรัพยากรที่ดิน แหล่งน้ำ ให้ทุกกิจกรรมมีการเกื้อกูล
ประโยชน์ซึ่งกันและกัน และทำการเกษตรแบบ
เกษตรอินทรีย์

ผลงาน และความสำคัญของผลงานทั้งปริมาณ และคุณภาพ

นายหนูทัศน์ คำแพง ได้พัฒนาไร่นาสวนผสม
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พื้นที่ 30 ไร่ มีการ
บริหารจัดการระบบการเกษตร ดังนี้

* พื้นที่ 12 ไร่ ทำนา ปีละ 1 ครั้ง ทั้งนาดำ
และนาหว่าน โดยใช้ข้าวพันธุ์ กข.6 พันธุ์หอมมะลิ 105
และใช้ปุ๋ยน้ำหมักอินทรีย์ น้ำหมักพืชสมุนไพร ปุ๋ยหมัก
การเลี้ยงปลาในนาข้าว การปลูกพืชหลังนาโดยไถกลบ
ตอซังข้าวและปลูกพืชหมุนเวียน ถั่วลิสง มันสำปะหลัง
ปอเทือง คั้นนารอบนอกปลูกไม้ใช้สอย ยูคาลิปตัส
สะเดา

* พื้นที่ 5 ไร่ ขุดสระ 3 สระ สำหรับใช้น้ำ
ทางการเกษตรและเลี้ยงปลา อาทิ ปลาดุก ปลานิล
ปลาไน ปลาดุกเพียน ปลาดุกธรรมชาติ รอบขอบ
สระปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ เช่น หญ้ากินนี หญ้าราชู

* พื้นที่ 12 ไร่ พื้นที่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ที่อยู่
อาศัย ศาลาเรียนรู้และฝึกอบรม และอื่น ๆ ได้แก่

* พื้นที่ปลูกพืช ได้แก่ พืชไร่ พืชสวน พืชผัก
เช่น ข้าว น้อยหน่า ฝรั่งเลียงหน่อ ชะอม มะละกอ ตะไคร้
มะนาวพันธุ์พิจิตร 1 กล้วยน้ำว่า พริก มะเขือเทศ แพง
มะระ ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดข้าวเหนียว หอม ตำลึง
ถั่วพักยาว กระเทียม ผักชี ผักกาด สะระแหน่ ยี่หระ
แมงลัก พืชสมุนไพร ฯลฯ ปลูกพืชผักแซมหรือ
โค่นต้นพืช

* พื้นที่เลี้ยงสัตว์ วัว เป็ดไข่ หมูหลุม
ไก่พื้นเมือง ไก่ลัดคอกวัวปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

* พื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย ศาลาเรียนรู้และ
ฝึกอบรม โรงเรือนเก็บอุปกรณ์

* พื้นที่อื่น ๆ เช่น กองปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์
ปุ๋ยคอก เต้าเห่าถ่าน-น้ำส้มควันไม้ แก๊สชีวภาพ

* พื้นที่ 1 ไร่ กิจกรรม “1 ไร่ แก่จน” เป็นการ
ทำเกษตรผสมผสานแบบประณีตหรือมีพื้นที่จำกัดเพื่อ
เป็นต้นแบบสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประกอบด้วย
คอกเปิด คอกหมูหลุม บ่อเลี้ยงกบ บ่อเลี้ยงปลาดุก
เรือนเพาะชำ ปลูกมะนาวพันธุ์พิจิตร 1 ปลูกพืชผัก
แซมระหว่างแถวและปลูกกล้วยน้ำว่าชอบคันแปลง

สำหรับการผลิตและการตลาด วางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด ผลผลิตที่ได้นำไปบริโภคในครัวเรือน ทำอาหารบริการผู้มาศึกษาดูงาน/ฝึกอบรม ของฝากจำหน่ายโดยตรงที่ฟาร์ม ตลาดนัด และสั่งซื้อทางโทรศัพท์ เพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยการแปรรูปมะนาวดอง หน่อไม้ดอง ไข่เค็ม สำหรับรายได้หลัก คือ ขายผลมะนาวและกิ่งพันธุ์มะนาว มีการทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

ความสำเร็จของผลงาน

นายหนูทัศน์ คำแพง เป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะทำให้ไร่นาสวนผสมของตนเองเป็นที่ศึกษาดูงาน และแหล่งเรียนรู้ต้นแบบให้กับเกษตรกร ผู้ที่สนใจทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ พร้อมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ไร่นาสวนผสมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมี 16 ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานเรียนรู้สวนพืชสมุนไพร การถนอมถนอมขิงข่า การขยายพันธุ์มะนาว การทำนาและปลูกพืชหลังนา การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงหมูหลุม การทำปุ๋ยน้ำอินทรีย์ การปลูกมะนาวและการบังคับมะนาวให้ออกนอกฤดู การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเผาถ่าน-น้ำส้มควันไม้ การเลี้ยงเปิดการเลี้ยงวัวเนื้อ การเลี้ยงปลาในบ่อและนาข้าว บ่อแก๊สชีวภาพ การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ และฐานเรียนรู้ “1 ไร่ แก่จน” นอกจากนั้น ยังได้สร้างเครือข่ายไร่นาสวนผสมจำนวน 44 เครือข่าย สร้างต้นแบบกิจกรรม “1 ไร่ แก่จน” และขยายผลระดับหมู่บ้าน

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้นายหนูทัศน์ คำแพง เป็นที่ยอมรับในชุมชนทั้งในพื้นที่และ

ต่างจังหวัด โดยเฉพาะการปลูกมะนาวพันธุ์พิจิตร 1 และบังคับให้ออกนอกฤดูจึงมีผู้มาศึกษาดูงานเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผลงานที่ภาคภูมิใจที่สุด คือ โรงเรียนบ้านสำราญ ตำบลอาจสามารถ ได้นำเข้าเป็นหลักสูตร “ไร่นาสวนผสมตามแนวพระราชดำริ” และใช้พื้นที่ของนายหนูทัศน์ คำแพง เป็นสถานที่เรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ อันเป็นการปลูกฝังเยาวชนให้มีความรักผูกพันกับอาชีพการเกษตร

ปี พ.ศ. 2554 ได้เปิด “ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง” อย่างเป็นทางการของจังหวัดร้อยเอ็ด

ความเป็นผู้นำและการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในด้านต่างๆ

นายหนูทัศน์ คำแพง ได้ยึดหลักการดำรงวิถีชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือชุมชน สังคม และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ จึงเป็นที่ยอมรับของชุมชนและบุคคลทั่วไปดังนี้

1. เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
2. เป็นประธานกลุ่มผู้จัดทำไร่นาสวนผสมระดับอำเภอ
3. ประธานกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
4. เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินระดับจังหวัด
5. สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง
6. สร้างเครือข่ายไร่นาสวนผสม
7. ร่วมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น งานวันเด็ก รณรงค์ปลูกหญ้าแฝก ลงแขกเกี่ยวข้าว การปลูกป่า งานบุญประเพณีต่าง ๆ
8. บริจาคผลผลิตการเกษตรสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้แก่โรงเรียน และชุมชน
9. ร่วมจัดนิทรรศการไร่นาสวนผสมในงานของจังหวัด และงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่
10. เป็นต้นแบบ “ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” และ “ไร่นาสวนผสม” มี 16 ฐานเรียนรู้
11. เป็นต้นแบบกิจกรรม “1 ไร่ แก่จน”

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้วยสภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ไม่เหมาะสมกับการเกษตร จึงได้พยายามพัฒนา ปรับปรุงพื้นที่จนสามารถพลิกฟื้นดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ และให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรตลอดไป จึงได้อนุรักษ์พื้นดินและระบบนิเวศน์ ให้มีความหลากหลายและเกื้อกูลกัน

1. ทำการเกษตรแบบปลอดภัยจากสารพิษ เน้นเกษตรอินทรีย์ ควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล การใช้น้ำหมักสมุนไพร น้ำส้มควันไม้ และเลี้ยงเป็ด ไก่พื้นเมืองแบบปล่อยเป็นบางครั้ง อนุรักษ์ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด ปลูกหญ้าแฝก ใช้วัสดุคลุมดินบนแปลง/โคนต้นพืช ไถกลบตอซังข้าว และปลูกพืชหลังนาหมุนเวียน
2. เศษวัสดุเหลือทางการเกษตร ของเสียต่างๆ เช่น มูลสัตว์ เศษอาหาร เศษพืชผัก-ผลไม้ ใช้เป็นอาหารสัตว์ ทำปุ๋ยอินทรีย์ ทำแก๊สชีวภาพ
3. ระบบนิเวศน์ของฟาร์มมีความหลากหลายทางชีวภาพที่ดี นำไปสู่ความร่มรื่น ภูมิทัศน์ที่สวยงามอย่างธรรมชาติ ด้วยการจัดการโรงเรือน กิจกรรมต่าง ๆ เป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ ปลูกต้นไม้หลากหลายชนิด

